

KIBERNETSKA MODELISTIKA I PRAVILNO ODREĐIVANJE UPRAVNIH FUNKCIJA**

Pravilno određivanje upravne funkcije nije moguće bez pravilnog postavljanja i razrešenja tri osnovna pitanja terminološke, pojmovne i metodološke prirode.

TERMINOLOGIJA

Pri određivanju »upravne funkcije«, kao uostalom i u svakom postupku uobličavanja naučnih kategorija, nužno je prethodno pravilno razrešenje tzv. terminološkog pitanja. Kao »jezička manifestacija pojmovne sadržine«, termin mora adekvatno, verno i potpuno izraziti pojmovnu sadržinu. Odabir pravilnog (adekvatnog) termina nije stvar raspoloženja, već postupak koji podleže strogim pravilima lingvistike i gramatike kao nauke o jeziku, odnosno kao veštini uobličavanja misli rečima. Kod pravilnog terminološkog uobličavanja, mora se voditi računa da je jezik živa društvena pojava i da svakodnevno podleže najrazličitijim inovativnim uticajima i promenama, ali isto tako mora se imati u vidu da se kod terminološkog modeliranja naučnih kategorija (npr. tzv. pravnih pojmova) mora težiti njihovoj potpunosti, nepromenljivosti i »idealnosti«. Osnovno jezičko pravilo zahteva da se za označavanje jedne pojave koristi jedan izraz, odnosno da se za označavanje različitih pojava koriste različiti izrazi. To, drugim rečima, znači da je nepravilno koristiti jedan izraz za označavanje različitih pojava, odnosno da je isto tako nepravilno koristiti različite izraze za označavanje jedne pojave. Nepravilno terminološko uobličavanje, na žalost je više nego česta pojava ne samo u našoj pozitivno-pravnoj praksi, već i u stručnim i naučnim radovima iz oblasti prava, posebno oblasti javnog prava. (npr. govori se da termin »ustav« potiče od reči »ustava« — u smislu »brana«, sa kojom on zapravo nema nikakve veze, s obzi-

* Dr. Stevan Lilić, docent Pravnog fakulteta u Beogradu.

** Ova tematika prvi put je izneta na opštem seminaru Pravnog fakulteta u Beogradu, novembra 1985.

rom da termin »ustav« potiče od glagola »ustanovljavati«, a što i komparativna jezička analiza potvrđuje — u smislu »konstitucija«, »konstituisati«; ili — bez razmišljanja govori se o tome da se »ništavi« upravni akti »nište«, iako se oni uklanjaju postupkom »oglašavanja« ništavim, dok izraz »ništiti zapravo predstavlja kolokvijalni oblik glagola »poništavati«).

U navedenom smislu, često se kao sinonimi koriste izrazi »upravna funkcija« i »funkcije uprave«. Iako ova dva izraza zvuče isto, elementarna gramatika trenutno pokazuje da je izraz »upravna funkcija« komponovan od prideva (»upravna«) i imenice u nominativu (»funkcija«), a izraz »funkcije uprave« od imenice u nominativu množine (»funkcije«) i imenice u prisvojnem genitivu (»uprave«) — dakle, dve potpuno različite stvari. Upravna funkcija, prema tome, ne može biti i nije istovetna sa »funkcijama uprave«.

U zakonskim i drugim propisima trenutno kod nas na snazi, zakonodavac optira za izraz »funkcije uprave«. Tako, u članu 26. Zakona o osnovama sistema državne uprave... (1978), a u smislu člana 149. Ustava Jugoslavije (1974), zakonodavac upotrebljava izraz »funkcije organa uprave«, opredelivši se za tzv. formalnu koncepciju definisanu prema subjektu. Navedena terminološka opcija nepravilna je, međutim, iz dva osnovna razloga. Za razliku od termina »upravna funkcija« koja označava jedinstvenu i specifičnu autoritativnu aktivnost (dakle, posebnu funkciju vlasti), termin »funkcije (organa) uprave« označava ukupnost »zadataka i poslova« kao skupa raznorodnih — kako autoritativnih, tako i neautoritativnih aktivnosti. Iz ovog razloga, izraz »funkcije (organa) uprave« nepravilan je zbog svoje nepotpunosti. Čak i pod pretpostavkom da se svi zadaci i poslovi organa uprave tretiraju kao jedinstvena delatnost (tj. kao upravna funkcija) — što ipak ne može biti jer se radi o zbiru raznorodnih aktivnosti — ostaje otvoreno pitanje šta zapravo rade (tj. koju funkciju vrše) drugi državni organu (npr. skupštine društveno-političkih zajednica, zatim izvršni i drugi državni organi), kao i veliki broj ovlašćenih nedržavnih subjekata (organizacije i zajednice sa poverenim javnim ovlašćenjima) kada u pojedinačnom slučaju rešavaju o pravima i obavezama građana i drugih pravnih subjekata i u tom smislu izdaju upravne akte i vrše upravne radnje. Ukoliko bi se izrazi »upravna funkcija« i »funkcije (organa) uprave« uzeli kao sinonimi, i u tom smislu ovi termini izjednačili, ispalo bi da upravnu funkciju vrše isključivo organi uprave, što, međutim, nije tačno. Izraz »funkcije uprave« nepravilan je, pored toga, i

iz razloga što u ovom kontekstu ni u kom slučaju ne može imati funkcionalni karakter, iako sam izraz po svom zvuku »povuče za uvo«. Termin funkcije uprave oznaka je za zbir raznorodnih zadataka i poslova kojima je jedino zajedničko to, što ih obavlja isti subjekt (tj. organ uprave). Termin »funkcije organa uprave« nije funkcionalno podoban kao osnov za razlučivanje aktivnosti autoritativnog (»javna vlast«) od aktivnosti neautoritativnog (»javna služba«) karaktera.

U vezi upotrebe izraza »upravna funkcija« često dolazi do kombinovanja terminoloških nepravilnosti sa zahtevima političke pragmatike, tako da se umesto pravilnih (u stručno-tehničkom smislu) izraza koriste termini koji dobro zvuče, ali ustvari nije jasno šta znače — tako, na primer, organi uprave u vršenju svoje funkcije prerastaju u »servis udruženog rada«, ili se poveravanje upravnih javnih ovlašćenja nedržavnim subjektima podvedu pod tzv. odumiranje državne uprave i slično. Pravilno terminološko uobličavanje »upravne funkcije«, kao i korišćenje ovog izraza u skladu sa osnovnim jezičkim pravilima, po prirodi stvari onemogućava nepravilnu upotrebu i »zloupotrebu« ove pravne kategorije.

2. POJAM

U postupku određivanja upravne funkcije, paralelno sa selekcijom adekvatnog termina, nužno je pravilno precizirati pojmovnu strukturu ove kategorije. Pojam, kao stručno-tehnička, odnosno kao naučna kategorija — kao »subjektivni odraz objektivne stvarnosti«, predstavlja rezultat konsekventnog logičkog postupka racionalnog apstrahovanja osobenih karakteristika realnih pojava. Nepravilnosti u sprovođenju ovog postupka ispoljavaju se kao unutrašnje strukturalne deformacije pojmovne kategorije, a krajnja konsekvencija poprima oblik »katastrofe« i neminovno rezultira u »rušenju misaone konstrukcije«. Prema strogim pravilima racionalnog (»naučnog«) saznanja, postupak spoznaje realnog fenomena podrazumeva dekomponovanje totaliteta na tzv. funkcionalne (»software« ili »meke«) i tzv. strukturalne (»hardware« ili »tvrde«) delove. Međutim, potreban je oprez i promišljenost (što uostalom razlikuje stručnjaka od laika), jer »fuzija« ovih — međusobno isključujućih pojmovnih alternativa, nije metodološki moguća instrumentima racionalnog saznanja. To, naravno ne znači da pojmovno konstruisanje totaliteta nije moguće instrumentima drugih oblika saznanja (tzv. filozofsko, ideološko, intuitivno

i dr.). Kao u »naučnom« smislu nije moguće definisati jednu opštu kategoriju, recimo »uprava«, kao totalitet, to je nužna konstrukcija tzv. funkcionalnog, odnosno tzv. strukturalnog (organskog) pojma kao najopštijih kategorija. U funkcionalnom smislu, pojam »uprava« određen je kao »upravna funkcija« tj. kao specifična društvena aktivnost autoritativnog karaktera, odnosno kao jedna od »funkcija državne vlasti«. U strukturalnom (organskom) smislu, pojam »uprava« određen je kao »vršiocu uprave« tj. kao ukupnost svih subjekata koji po odgovarajućem osnovu obavljaju upravnu funkciju.

Pravilno određivanje pojma »upravna funkcija« podrazumeva, pre svega, precizno utvrđivanje sadržine ove specifične autoritativne aktivnosti. U pravnoj teoriji, uključujući i našu, poznata su dva pristupa u određivanju sadržine upravne funkcije. Prema jednom, osobenosti upravne funkcije moguće je utvrditi jedino sa stanovišta oblika (»forme«) u kojem se manifestuje njeno vršenje. Konceptije koje polaze od ovih, tzv. formalnih (spoljnih) obeležja upravne funkcije najčešće upravnu funkciju određuju kao »onu« delatnost koju obavljaju »oni« subjekti koji su, pre svega u zakonu, označeni kao »uprava«, »organi uprave«, »državna uprava«, »javna uprava« ili slično. Krajnja koncepcija ovakvog pristupa (kod nas, npr. I. Krbeč, N. Stjepanović) dovodi do pojmovne inverzije, u smislu da se pod jednim terminom krije »pogrešan« pojam, odnosno da se pod istim terminom kriju različiti pojmovi. To je uostalom, brilijantno pokazao I. Krbeč, obelodanjujući da se kod nas, po pravilu, pod terminom »upravno pravo« krije ustvari tzv. pravo uprave. Izraz »upravna funkcija«, dakle, ne može biti pojmovno identičan sa izrazom »funkcije uprave«, s obzirom da prvi obuhvata jedinstvenu i osobenu autoritativnu aktivnost čija se priroda ne menja u zavisnosti od statusa subjekta koji je vrši, dok drugi obuhvata zbir zadataka i poslova koji su povereni organima uprave. Konceptije koje polaze od tzv. materijalnih (unutrašnjih) obeležja aktivnosti koja se obavlja (kod nas, npr. P. Dimitrijević) upravnu funkciju određuju kao »preciziranje (primarne) pojedinačne zapovesti autoritativnim putem i/ili vršenje materijalnih radnji prinude«. Unutrašnja sadržina upravne funkcije je jedinstvena i homogena, te je jedinstven i homogen pravni režim koji reguliše njeno vršenje. Iz tih razloga i pravni pojam upravne funkcije mora biti jedinstvena i homogena pojmovna kategorija. Pojam upravne funkcije u materijalnom smislu (kao pojmovno »čiste« teorijskopravne kategorije), osnov je za određivanje strukturalnog (organskog) pojma, kao

ukupnost svih vršilaca upravne funkcije.¹ S toga, proizilazi da je »vršilac uprave« onaj subjekt koji obavlja upravnu funkciju, a ne obrnuto — da je pojam upravne funkcije (u materijalnom smislu) određen kao »ono što radi uprava« tj. kao »funkcije organa uprave«. Teorijski čist pojam upravne funkcije uslov je sine qua non objektivnog i pravilnog utvrđivanja »realne konfiguracije« vršilaca upravne funkcije. Drugim rečima, stvarni krug vršilaca upravne vlasti kod nas je znatno širi nego što bi se na prvi pogled reklo, s obzirom da pored »organa uprave« realno obuhvata i »druge državne organe« (koji se mogu naći u ulozi vršioca upravne funkcije (npr. skupštine društveno-političke zajednice — posebno na nivou opština, zatim izvršni i drugi državni organi, pa čak i sudovi (!) u stvarima tzv. sudske uprave), kao i veoma brojne »nedržavne subjekte sa (upravnim) javnim ovlašćenjima«, koji se takođe — na osnovu poverenih »javnih ovlašćenja« mogu naći u ulozi vršioca upravne funkcije (npr. samostalne, samoupravne i druge organizacije i zajednice).

Pravilno utvrđivanje pojmovne strukture i sadržine »upravne funkcije«, međutim, nije samo od bitnog teorijskog i konceptualnog značaja. Ono ima i izuzetne praktične pravne i političke posledice sa stanovišta ostvarivanja i zaštite ustavom i zakonom zajemčenih prava i sloboda građana i drugih subjekata. U organizovanoj društvenoj zajednici čije vodeće subjektivne snage proklamuju koncept pravne države i princip legaliteta kao samu suštinu društvenog i pravnog poretka, pravilno utvrđivanje sadržine pojma »upravna funkcija« garant je jednoobrazne primene istog pravnog režima (posebno kontrole i zaštite) u svim situacijama u kojima dolaze do izražaja modaliteti vršenja upravne funkcije kao autoritativnog preciziranja pojedinačne zapovesti i/ili vršenja radnji prinude, nezavisno od subjekta (državni organ, samoupravna ili druga organizacija i zajednica) koji ovu funkciju vlasti vrši.

3. METODOLOGIJA

Konačno, za potpuno uobličavanje pojmovnih kategorija, nužna je i pravilna primena (aplikacija) odgovarajuće naučne metodologije. Kako je »upravna funkcija«, pre svega, pravna kategorija, njeno određivanje nije moguće zamisliti bez aplikacije tzv. pravnog

¹ O metodologiji određivanja strukturalnog aspekta uprave, tj. o metodologiji određivanja kruga subjekata koji se javljaju kao vršioci upravne funkcije vidi esej »Organski pojam uprave« koji sam objavio u »Analima Pravnog Fakulteta u Beogradu«, Beograd, br. 1—4, 1983, str. 487—496.

metoda. Kao osnovni, ali ne i isključivi, metod uobličavanja pravnih kategorija — »pravni«, odnosno »dogmatski« metod svojim, prvenstveno jezičkim i logičkim instrumentima, iznalazi i »otkriva« tzv. pravo značenje pravne norme. Pravna dogmatika (ta savršena i beskonačna mentalna opsesija) fascinantno operiše unutar prava kao zatvorenog sistema, suvereno razrešavajući sve kontraverze prava, izuzev one fundamentalne — šta je pravo. Suština prava je u njegovoj otvorenosti kao sistema, odnosno u njegovim, posrednim i neposrednim, uticajima na realne društvene odnose i pojedinačna ponašanja. Nije svrha prava da se »sazna«, već da se »ostvari«, u smislu da se artikliše »ono što treba da bude« i transformiše u »ono što jeste«. Pravo, međutim, ne »oživljava« samo po osnovu autonomne motivacije (autonomija volje) pravnog subjekta, već i direktnim — što je i sama bit prava — autoritativnim fizičkim intervencijama u materijalne društvene odnose. Svojom naglašenom elegancijom, pravna dogmatika, zapravo (prikriva svoje metodološke nedostatke, i to iz razloga što je metodološki operativna samo na području oblika (forme) u kojoj se pravne pojave manifestuju. Budući da je po svojoj prirodi metodološki »sakata«, dogmatika ne može bez podrške i sadejstva drugih — »ekstra« i »meta« metodoloških instrumenata. Sav »sjaj i beda« pravne dogmatike sažet je u tzv. noumativističkoj koncepciji prava Hansa Kelzena (*H. Kelsen*) koja je, dovodeći primenu ovog metoda do krajnjih konsekvenci »očistila« pravo od svih faktičkih, kao »nepravni«, elemenata. Uzimajući da je pravo samo ono što je »normativno« (otuda i naziv ove koncepcije), normativistička škola uspela je da »zajedno sa vodom izbaci i dete« zanemarujući faktičnost kao bitnu komponentu prava u smislu integralnog sistema. Ova okolnost je uzrok što se »čisti« pravnici nadu na nezamislivim (metodološkim) mukama kada objašnjavaju kako je pravo »bezgrešnim začecem« došlo na svet. Iz današnje perspektive, normativizam — sa svojim »čistim« pravom i sa svojim »čistim« pravicima, u odnosu na savremeno pravo i u odnosu na dobrog pravnika, je isto tako anahrona pojava kao svete reči magijskog vrača prema operativnim tehnologijama savremenog lekara.

Kao reakcija na čist normativizam, pozivanje na pravo kao faktor društvene realnosti bila je parola okupljanja pristalica koncepcije tzv. socijalne funkcije (države) i prava Leona Digija (*L. Duguit*). Oborivši normativističku teoriju prava ubedljivom i beskompromisnom kritikom instrumentima sociološkog metoda, škola socijalne funkcije prava preterala je, međutim, u »čišćenju«

prava od normativnih elemenata. Uvažavajući, pre svega, potrebe trenutnih društvenih realnosti, pristalice ove koncepcije postavile su tezu sveopšteg preobražaja (»transformacije«) društvenih institucija u bitno izmenjenim savremenim uslovima življenja. Ova transformacija posebno je zahvatila državu i pravo kao autoritativne instrumente »javne vlasti«, pretvarajući ih u »javne službe društvenog blagostanja«.

Metodološka situacija u pravu bila je »preterana«. Sa jedne strane, normativistička škola preterala je u primeni pravnog metoda, pretvarajući princip legaliteta u kruti i apstraktni formalizam, a sa druge, škola socijalne funkcije prava preterala je u primeni sociološkog metoda, pretvarajući princip oportuniteta u diluzni interesni pragmatizam.

Uobličavanje prava u ono što stvarno jeste nije polazilo za rukom tim doslednim, angažovanim (i briljantnim) umovima dogmatskog normativizma i socijalnog funkcionalizma, upravo iz razloga nepodobnosti metodoloških instrumenata kojima su raspolagali. Pokušaji inkorporacije i metodološke integracije normativnog i faktičkog, putem fuzija pravnog i sociološkog metoda rezultirao je u manje-više (ne)uspešnim konstrukcijama (kod nas S. Jovanović i R. Lukić) i dovodio do apsurdne situacije da pravniku (kao pravniku) nikada nije moglo biti jasno šta je pravo, iako mu je to bilo očigledno kao laiku, i objašnjeno kao sociologu.

Epohalni zaokret nastaje sredinom dvadesetog veka kao rezultat (uspešnog) pokušaja revitalizacije i metodološke inovacije jedne nove, jedinstvene i integrativne »tehnologije« naučnog saznanja. Metodološka otkrića i postavke Norberta Vinera (*N. Wiener*) i drugih, fundirana na konceptu »kompleksnog dinamičkog sistema« i »dinamičke interakcije sistema sa okruženjem« uobličavaju se u metodološke instrumente »opšte teorije sistema« i konačno u kibernetiku, kao discipline koja ponašanje i strukturu složenog dinamičkog sistema u dinamičkoj interakciji sa svojim okruženjem stavlja u centar svog interesovanja. Na polju društvenih odnosa i nauka, interesovanje kibernetike usmereno je na procese upravljanja u tzv. složenim socijalnim sistemima sa finalitetom (ekonomija, ideologija, pravo, vojne nauke i dr.).² Sa metodološkim instrumentima opšte teorije sistema, kibernetika

² Interesantno je baš ovom prilikom napomenuti da je izraz »kibernetika« prvi put upotrebio najveći od svih mislilaca naše civilizacije — Platon, dajući mu smisao »kormilarenja«, odnosno »opravljanja« društvom (provincijom). Čuveni francuski fizičar Amper (*H. Ampère*) koristio je izraz »kibernetika« za označavanje onoga što bi se danas zvalo »opšta nauka o

je kao stvorena ne samo za metodološke intervencije u kompleksnu unutrašnjost složenog sistema, već i za intervenciju u »graničnim zonama« interakcije sistema sa okruženjem. U tom smislu, ova metodologija »čini čuda« spajajući nespojivo (npr. fizička hemija, socijalna psihologija, genetski inženjering i sl.), čime su otvorene perspektive gotovo nesagledivih analitičkih i metodoloških potencijala. U savremenom svetu ova metodologija bitno je uticala i na pravo.

Aplikacijom instrumenata opšte teorije sistema na pravo (kao složeni dinamički sistem u dinamičkoj interakciji sa okruženjem), postaje i metodološki moguće pravilno određivanje kategorije »upravna funkcija«. Metodološka konstrukcija tzv. funkcionalnog dinamičkog modela prava, i sa tim u vezi (po potrebi) tzv. strukturalnog dinamičkog modela države, definiše kibernetiku modelistiku kao fundamentalnu »eksta« i »meta« juridičku metodološku podršku dogmatsko-pravnom metodu. Funkcionalni dinamički (»kibernetički«) model prava, kao složenog dinamičkog sistema (ovom prilikom neće se ulaziti u strukturalni model države), identifikuje i metodološki razlučuje sledeće nivoe (dinamičkih) aktivnosti (»funkcija«) sistema:³

A) nivo regulatorskih aktivnosti sistema, odnosno nivo »stanja« prava, kao aktivnosti autoritativnih normiranja pravila ponašanja, koje se dalje diferenciraju na nivo akseoloških i nivo transduktorskih aktivnosti:

a) nivo aksioloških aktivnosti sistema, odnosno nivo normativne (legislativne) funkcije prava, kao autoritativno preciziranje opštih pravnih pravila opštim pravnim aktom (zakon);

b) nivo transduktorskih aktivnosti sistema, odnosno nivo upravne (administrativne) funkcije prava, kao autoritativna aktivnost preciziranja primarnih (»dispozicija«) pojedinačnih pravnih pravila pojedinačnim pravnim aktom (u pravni akt);

B) nivo efektorskih aktivnosti sistema, odnosno »ostvarenja« (materijalizacije) prava faktičkim ljudskim radnjama, bilo kao autoritativna aktivnost primene fizičke prinude (tzv. upravna radnja), bilo kao neautoritativna aktivnost autonomne motivacije (tzv. prosta, odnosno voljna ljudska radnja).

C) nivo kontrolnih (»feed-back«) aktivnosti sistema, odnosno sudske (judikativne) funkcije, kao autoritativne aktivnosti razrešavanja spornih situacija i (po potrebi) autoritativnog preciziranja sekundarnih (»sankcija«) pojedinačnih pravnih pravila pojedinačnim pravnim aktima (sudski akt).

društvu«. U današnjem smislu »kibernetika« označava (opštu) »nauka o upravljanju«, i kao što se vidi, suprotno uobičajenim laičkim predstavama o kibernetici kao »tehničkoj« disciplini, pre bi se moglo reći da je ona »humanitarna« (društvena) disciplina.

³ Vidi šemu — *Kibernetički (funkcionalno-dinamički) model upravne funkcije*. Kao takav, ovaj model je prvi put prezentiran našoj naučnoj javnosti još početkom osamdesetih godina u mom radu »*Odnos uprave i građana*« (doktorska disertacija), Pravni fakultet, Beograd, 1981.

Kao što se jasno može uočiti, kibernetički model prava, ne samo što predstavlja »najnoviju reč« u tehnologiji naučnog saznanja, već je i po svojim inherentnim i integrativnim metodološkim osobinama apsolutno metodološki superioran u odnosu na segregativne i partikularističke (i danas prevaziđene) tzv. čiste metodološke orijentacije. Metodološka superiornost (kibernetičkog) funkcionalnog dinamičkog modela prava dolazi do punog izražaja upravo u određivanju »upravne funkcije« kao jednog od najsloženijih, ali ključnih pitanja prava time što potpuno (i pravilno) razrešava dva »nerazrešiva« pitanja. Prvo »nerazrešivo« pitanje — taj vekovni kamen spoticanja pravne nauke, kako (u materijalnom smislu) razlučiti »upravnu« od »sudske« funkcije, ova metodologija rešava« i da ne trepne« lociranjem (po prirodi stvari) upravne funkcije na nivo transduktorskih aktivnosti sistema, odnosno lociranjem (isto tako po prirodi stvari) sudske funkcije na nivo kontrolnih aktivnosti. Formalno-pravni metod nikada nije bio u stanju da ovo pitanje sadržinski reši (niti će ikada biti), jer upravnu i sudsku funkciju locira paralelno jednu drugoj na razini »izvršenja prava«. Jedino što je formalno-pravnom metodu preostalo je da ove funkcije diferencira po nekom formalnom osnovu (npr. vrsta organa, karakter postupka, vrsta akta i sl.) i time »kao« reši stvar. Drugi »nerešivi« problem prava — kako normativne i faktičke komponente integrisati u jedinstven i neprotivrečan sistem, kibernetička metodologija, svojim instrumentima rešava par excellence. Lociranjem »upravne funkcije« u »graničnu zonu«, tj. u zonu »dinamičke interakcije« transduktorskog normativnog elementa (upravni akt) sa efektorskim faktičkim elementom (upravna radnja), ostvarena je pravilna metodološka simulacija procesa »kretanja« prava i njegovog »iskorišćenja« iz sveta onoga što treba da bude, odnosno »zakoraćenja« u svet onoga što jeste.

Pored razrešenja navedena dva fundamentalna pitanja prava, odnosno prirode upravne funkcije, funkcionalni dinamički model prava omogućava i razrešenje niza drugih izvedenih, ali značajnih pitanja. Takvo jedno izvedeno pitanje je, na primer, pitanje prirode tzv. izvršne funkcije. Sama izvršna funkcija je, za razliku od upravne, odnosno normativne, »izvedena funkcija«. Derivatni karakter izvršne funkcije proizilazi iz prirode aktivnosti koje se u vršenju ove funkcije obavljaju tj. iz aktivnosti autoritativnog preciziranja pravnih pravila »drugog stepena opštosti« (tzv. podzakonski pravni akti). Ustvari, izvršna funkcija se u relativno samostalni derivat artikuliše na nivou transduktorske aktivnosti,

uz inkorporaciju elemenata aksiološkog karaktera. Drugim rečima, izvršna funkcija proizilazi iz upravne (a ne obrnuto!) i često (dakle, ne uvek) u sebi sadrži elemente normativnog («političkog») ovlašćenja. U tom smislu, izvršna, odnosno »političko-izvršna« funkcija formira korpus relativno osamostaljenih izvedenih aktivnosti koji »oscilira« između upravnog (transduktorskog) i normativnog (akseološkog) nivoa. Ovakav, savremeni model izvršne funkcije, u svakom pogledu prevazilazi odavno napuštena shvatanja koja upravnu funkciju svode na »administrativnu komponentu egzekutive« i prema kojima upravna funkcija (u odnosu na izvršnu) gotovo da nema značaja, a ukoliko i ima nečeg interesantnog to se svodi na relativno mali broj »upravnih institucija« (izvoni, postupak, akti i sl.). Savremena shvatanja, u okviru kojih posebno značajnu ulogu ima francuska doktrina (*M. Crozier, L. Mehl, G. Timsit* i dr.), koncepciju »akcesornog karaktera upravne funkcije« uzimaju kao toliko anahronu (jer je nastala kao izraz prilika u doba prelaska feudalizma u rani kapitalizam) i toliko metodološki nepodobnu (jer se javlja kao rezultat »teorijskog« uopštavanja ideološko-političkih potreba i političko-pragmatskih interesa buržoazije s kraja osamnaestog i početkom devetnaestog veka u Francuskoj) da je gotovo i ne uzimaju u obzir čak i u svojim kritičkim osvrtima. Sve ozbiljne savremene orijentacije u istraživanju i proučavanju društvenih sistema polaze od tzv. veberovskog (*M. Weber*) modela procesa upravljanja (birokratskom) organizacijom, a aplikacija kibernetičke modelistike na ovaj model (*L. Mehl*) konačno stvari stavlja na svoje »pravo mesto«.

Kibernetička modelistika već duži niz godina, ne samo u radovima stranih, već i u radovima domaćih autora stoji »na dohvataju ruke« našoj naučnoj i stručnoj javnosti, oslobađajući pravnu teoriju, posebno našu, potreba za nemogućim i vratolomnim konceptualnim akrobacijama u određivanju prirode pravnih pojava i kategorija (npr. priroda pojedinih »funkcija« državne vlasti), što više nego jasno pokazuje »slučaj« određivanja izvršne funkcije. Upravo radovi iz ove oblasti pokazuju simptomatično (u smislu zatvorenosti i zaostajanja) stanje u velikom delu naše pravne i društvene nauke, kao posledica (upornog) oslanjanja na »teorijski« koncept podele vlasti od pre dva veka, iako je očigledno da ovaj model ne može imati rang metodološke kategorije »prvog stepena opštosti« (nastao je kao izraz ideoloških strategija i političkih potreba određenog društveno-istorijskog trenutka Francuske), niti da kao takav, sa našim prilikama, pogotovo današnjim, ima bilo kakve direktnije veze.